

T.T.

Jeroen Brouwer

‘Poeh kan ons het Ongekerfd Blok niet in woorden beschrijven, hij *is* het gewoon. Dat *is* de aard van het ongekerfde blok. Een volmaakte beschrijving. Dank je, Poeh.

Geen dank hoor, zei Poeh.’

Een passage uit het grappige boekje *Tao van Poeh* van Benjamin Hoff. De beer waar jong en oud voor valt en naar wie, aldus de Verteller, een van de belangrijkste taoïstische principes is genoemd. P’oe, het Ongekerfd Blok, staat voor de natuurlijke schoonheid en functie van bijvoorbeeld mensen. In zo’n toestand ontstaat het vermogen om dingen spontaan te doen en ze ook te laten lukken. Een plaats inruimen voor emotie en passie naast kennis, kunde, omzetten en winstmaximalisatie. ‘Pure winstmaximalisatie zou het rechtvaardigheidspostulaat én een goede rechtsbedeling, ook en juist aan een minvermogen, wel eens danig in de weg kunnen zitten’, aldus mr. P.C.E. van Wijmen, voorzitter van de Commissie Advocatuur. Met de minister vindt hij dat de advocaat bij uitstek als taak heeft het verdedigen van personen en belangen die worden bedreigd, in het bijzonder als om bijstand wordt gevraagd door de zwakkeren. Zij verdienen mededogen.

Mededogen is een problematische emotie, bij de kop genomen en ontrafeld door Martha Nussbaum in haar *Oplevingen van het denken*. Als probleem ziet zij dat psychische mechanismen die mensen vaak tot mededogen brengen, meestal zo afhankelijk zijn van de zintuigen en het voorstellingsvermogen, dat zij principieel beperkt en onevenwichtig zijn. We leren mededogen in situaties waarin mensen volgens een bepaalde rangorde verdeeld zijn in groepen die er wel en groepen die er niet bij horen.

Passend mededogen kan ook vorm krijgen in een rechtvaardige institutie. Zoals bijvoorbeeld de Orde. Als deze instituties zich richten naar inzichten van een meedogende toeschouwer met een passende opvatting over het goede en over verantwoordelijkheid, wordt mededogen zelf dan niet overbodig? Deze vraag beantwoordt Nussbaum ontkennend: ‘Instituten zijn niet volmaakt en dienen altijd door mensen te worden gesteund om stabiel te zijn. Wij zijn dus afhankelijk van meedogende individuen als wij essentiële politieke inzichten bezield en zichtbaar willen houden.’ Met instemming haalt zij de dichter Walt Whitman aan: ‘Mensen samenhouden met papier en zegel of met dwang werkt niet / Slechts dat houdt mensen samen wat allen in bezield beginsel bindt / als het houvast van de ledematen van een lichaam.’

Dit is het laatste dekencommentaar van Jeroen Brouwer, die nu wordt opgevolgd door Els Unger, de nieuwe deken.

Wat mij betreft zeer waar, als ik nadenk over de Orde van Advocaten als instituut voor meer dan 13.000 advocaten. Voor de bezieling en het zichtbaar houden van bijvoorbeeld de kernwaarden van ons vak is de Orde afhankelijk van u allen, en het omgekeerde is evenzeer waar. Onafhankelijk en partijdig, geschraagd door een integere praktijkuitoefening verschaft de advocaat – ‘ordelijk’ ingebed – toegang tot het recht. Tezamen staat dat voor een waardige vorm van mededogen in het publieke domein. Advocaten beschikken in de regel over voldoende empathisch vermogen en verbeeldingskracht. Dat zijn voorwaarden voor een humane beroepsuitoefening. De advocaat is ook ondernemer en moet zich wel kunnen blijven bewegen en ontwikkelen.

De Eerste Hoofdwet van de thermodynamica stelt dat energie behouden moet blijven, maar de natuur heeft de vrijheid om die energie te verdelen. De natuur doet zo de totale bewegingsvrijheid toeneemt (de Tweede Hoofdwet). In een lezing voor zijn faculteit der wiskunde- en natuurwetenschappen hield prof. dr. Frans Saris zijn gehoor voor om niet bang te zijn voor wanorde en chaos. Het gaat om energie die nodig is om met behoud van energie meer bewegingsvrijheid te krijgen en dat is geheel wat anders dan dat wanorde toeneemt.

Buiten twijfel bewegen advocaten zich de laatste jaren energiek in verschillende richtingen. Zonder dat dat heeft geleid tot ontwrichting of aantasting van een goede rechtsbedeling. De Orde en de advocaat *zijn* het nog steeds gewoon. Een Ongekerfd Blok. Een volmaakte beschrijving. Dank Poeh.

‘Wat doe jij het allerliefst op de hele wereld, Poeh? Het allerliefst, zei Poeh, en toen moest hij eerst eens even nadenken. Want al was Honing Eten iets vreselijk prettigs, er was toch één ogenblikje, vlak voor je begon, dat nog prettiger was, maar hij wist niet hoe dat heette.’

Zij weet dat vast wel: Els Unger, ze is zeer in mijn gedachten en ik wens haar veel Honing Eten. U allen wens ik een gepassioneerde beroepsuitoefening. Vertrouw op uw natuurlijke kracht in ons rechtsbestel. P’oe als stuwende kracht om – zelfs binnen een Orde – bewegingsvrijheid te maximaliseren.

Steeds gaarne,

t.t.

Jeroen Brouwer,
oud-deken

Redactie

Redactionele bijdragen

Vormgeving

Correctie

Druk

Advertenties

Abonnementen